

zijn zwakte zo duidelijk te maken dat zijn zelfvertrouwen ondermijnd werd.

Ook in zijn eigen rollen ging de melancholieke en soms cynische vragende mens vaak schuil achter de houding van een stevige krachtfiguur en in het gesprek verdoezelde hij dikwijls z'n werkelijke gevoelens om de ander niet te kwetsen of z'n eigenwaarde geweld aan te doen. Dan kon een sterke lach of luide stem de zaak overbruggen of de inhoud een onverwachte wending geven. Zijn kritiek kon daarna echter meedogenloos zijn in zijn zuivere gevoel voor waarde. Wijze betrekkelijkheid wisselde zijn gemoedsstemming vaak af met een hevige bewijsdrang en een verlangen zich te mogen uiten.

Dertien jaar geleden, toen Richard als een diep teleurgesteld mens Rotterdam als kunstenaar verliet, kon hij nauwelijks nog enig geloof in de toneelkunst opbrengen.

De nuchtere noodzaak te bestaan en voor zijn ouwe dag te zorgen, bracht hem ertoe in Arnhem als acteur te komen en zich af te sluiten voor al zijn andere mogelijkheden. Ons geloof in de toekomst verwonderde hem en irriteerde hem soms. Maar langzaam, heel langzaam werd hij erdoor gegrepen en zijn mogelijkheden aanvoelende hebben wij hem ertoe weten te bewegen stukje voor stukje zijn capaciteiten in te zetten en door hem zo goed mogelijk te coachen op andere gedachten te brengen.

Het was fijn om mee te maken hoe zijn enthousiasme voetje voor voetje terrein won, waardoor zijn kwaliteiten hoe langer hoe meer naar boven kwamen. Het was of wij hem met zijn eigen regie-wapen hebben 'laten komen'.

Het gevecht in Arnhem om de spreidingsgedachte zo consequent mogelijk door te voeren interesseerde hem minder dan ons. Wel degelijk maakte de naderende breuk hem boos, maar zijn vreugde om Rotterdam datgene te kunnen laten zien wat ze hem vroeger hadden ontnomen, overstemde zijn boosheid.

En hoewel zijn dood voor iedereen, die hem en zijn kunstenaarschap nastond, een grote leegte achterlaat, is het toch ook een genoegdoening dat hij in al zijn facetten in de afgelopen jaren zijn kracht heeft kunnen uiten.

Hoe vaak is zijn uitlating de laatste tijd niet aangehaald: Ik ben een vis en laatbloeier.

En op het hoogtepunt van zijn kunnen is hij heengegaan.